

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak šetrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na valikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekaj iz Srbije.

Mlado društvo in mlada država — njih vsaka najde na svoji poti svoje težave in one so njima lahko nevarne, ako jima ne stoji na čelu mož, ki pozna razmere, pa ima tudi močij, da jih obrne na korist prav društvu ali državi, kateri so nevarne. Srbija je v svoji novi časti še mlada država, sem od leta 1878. Knezu Milanu ni prinesla kraljeva krona sreče ter se ji je odpovedal in déli so jo njegovemu sinu Aleksandru na glavo; krmilo vlade pa so vzeli trije vladarji v roke. Ali predno je dobil mladi kralj leta, vzel jim ga je, dne 13. aprila 1893, iz rok, ker so bile zmešnjave nastale, pa jih niso mogli drugače razmotati.

Od onih mal je bilo dobro, dokler je dr. Dokić živel. Njemu je mladi kralj zaupal, pa tudi do raznih strank je dr. Dokić imel toliko moči, da se niso prevzale, čeravno je bil radikalni stranki greben že močno vzrasel. Čim je dr. Dokić zbolel, posebno pa od časa, ko je blagi domoljub zatisnil svoje oči, ni mogel mladi kralj več brzdati te stranke ter so ministri, vzeti vsi iz nje, delali najraje zoper ali vsaj brez njega, za koristi svoje, radikalne stranke. Ali bi mogel, smel kralj to še gledati nadalje? Ker je kralj mlad, upali pa so si njega ministri veliko in posebno zoper našo državo so v zadnjem času napeli tako silno strune, da je naša vlada opomenila kralja na to z vso resnobo. Tudi to je kralja bolelo, saj zna, da bolji sosed njemu ne more biti nihče, kakor mu je ravno naš svitli cesar. In še več!

Radikalna stranka je delala vseskozi le za-se; kmetom je obetala znižanje davkov, svojim ljudem pa je delila mastne službe in če jih ni več bilo, osnovali so kar tebi nič, meni nič nove. Da se kmetom ne zamerijo, niso se upali iztirjevati davkov in nastala je nazadnje v državnih kasah tema. Njo so najprej čutili pri vojakih in po uradih, ker ni bilo več plače. Vsled tega so se pritoževali pri kralju in torej kralju ni ostalo druga, kakor da poseže v vlado ter imenuje novo ministerstvo, pa tako, da ne bode čisto pod silo radikalne stranke. Ali v tem kralju sreča ne služi ter ne dobi sposobnih mož za tako ministerstvo in kralj še poskusi eno. Pokliče predsednika v ministerstvu, generala Grujića ter mu izroči tri pogoje; če jih ministerstvo vsprejme ostane še lahko nadalje, sicer pa dobi slovo. Kralj pa tirja v tem za-se pravico do vnanje politike ter do vojaštva in od radikalne stranke — pravično vladanje.

Ali ti pogoji niso pogodu radikalni stranki in kralj si ne zna pomoči; zato pokliče očeta Milana iz Pariza, radikalna stranka pa Pasića iz Petrograda. Te dni se ima torej odločiti, kaj bode iz naše mlade sosedinje na jugovzhodu. Za kralja še je sreča, da ima vojaštvo za-se in če radikalna stranka, čije glava je ravno oni Pasić, ne vsprejme njegovih pogojev, ostane še kralju to, da

sestavi ministerstvo iz samih častnikov ter mu naj potem ono postavi državo zopet v red, po volji njegov. V uri, ko to pišemo, še ni znano, kako da se razvozlja ta strenja, a želimo, da dobro, sicer pa postane prav lahko Srbija ognjišče, raz katero vsplamti vojska, da ji človek ne ve ne kraja, ne konca.

Slovinci in vlada.

(Govor dr. Lavoslava Gregorčica v 255. seji drž. zbora.)

(Dalje.)

Pred vsem se je zabranila Taaffejeva volilna reforma in z njo v zvezi stoječa preosnova naše notranje in morda tudi zunanje politike. Taaffejeva volilna reforma ni bil nikakošen predlog iz zadrege, da bi morda z večjo častjo in slavo odstopil, kakor se trdi, ampak dobro premišljen načrt, kateri je odobrila sama krona in to hoče v sedanjih razmerah mnogo reči, ker odstopivša vlada ni bila parlamentarna, nego vlada Nj. Veličanstva cesarja. Jaz toraj trdim, da je Taaffejeva volilna reforma odločena, našo notranjo in morda tudi zunanjo politiko popolnoma predrugačiti. To se je zabranilo. V prvi vrsti je hotel grof Taaffe popraviti veliko politično krivico. Pri zadnjem ljudskem štetju je bilo 5,716.000 mož čez 24 let starih. Pri zadnjih volitvah v državni zbor je bilo izmed teh zaznamovanih samo 1,732.075 volilcev v volilnih zapisnikih. Ostanek, to je 3,984.000, torej 697 od vsakega tisoča, je bil izključen, ni imel volilne pravice, bil je toraj politično brez pravice. Zakaj? — Ker so siromašni, tako siromašni, da se ne morejo popeti niti do petgoldinarskih mož.

To pa vladajočih krogov čisto nič ne ovira, tem siromakom nalagati celo težo brambovske dolžnosti, celo težo posrednih davkov. Jedro naše vojske tvorijo brezposestniki. Nad dve tretjini vseh državnih dohodkov morajo pokriti posredni davki. V očigled takih bremen in dolžnostij zahteva pravica, da se da volilna pravica tudi tem siromakom. To je nameraval grot Taaffe storiti.

To se je zabranilo, vsaj v zmislu, kakor je menil grof Taaffe. Taaffejeva volilna reforma pa je imela še drug namen, namreč sedanje volilne privilegije sicer dopustiti, vendar jih z razširjenjem glasovne pravice oslabiti do splošne volilne pravice ter na ta način ugonobiti sedanjo premoč nemško-liberalne stranke. Da je to moje mišljenje pravo, dokazuje mi strah, ki se je polastil liberalcev, ter prestrašeni klicji po pomoči, ki so se razlegali na vse strani, zlasti pa tje doli do ogerskih liberalcev. Ogersko časopisje pa se je tudi hitro privadilo nove situacije. Modrovalo je tako: Ako se tam gori uvede splošna volilna pravica, gotovo se ne bo ustavila na